

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

С. Набока

«21» червня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ І УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

підготовки здобувачів

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(назва програми)

мова навчання українська

Слов'янськ – 2022 р.

Розробники:

Воронова Н.С., доцент, доктор педагогічних наук, професор кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет"

Рецензенти:

Гаврілова Л.Г., завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти, доктор педагогічних наук, професор ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет";

Шалашна Н.М., доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет".

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол № 9 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри

Федь В.А.

Погоджено групою забезпечення спеціальності: Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Керівник групи забезпечення:

I. В. Кушакова

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
“27” червня 2022 р. протокол № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 150	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 3,5 самостійної роботи здобувача – 4.7	32 год.	6 год.
	Практичні	
	32 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	86 год.	138 год.
	Вид контролю: екзамен	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія України і української культури» є: формування у студентів системи знань про основні поняття національної історії та культури в розвитку світового співтовариства; дослідження краєзнавчого матеріалу з історії та культури Південно-Східної України; повернення до витоків українського народу та до загальнолюдських цінностей; розкриття багатства української культури крізь призму духовних та матеріальних здобутків в контексті історичного розвитку.

**2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, методів навчання, методів контролю з
навчальної дисципліни
«Історія України і української культури»**

Компетентності, які формуються (шифр відповідно до освітньої програми)	Програмні результати навчання (шифр відповідно до освітньої програми)	Методи навчання	Методи контролю
<p>Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні ЗК 1; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя ЗК 2.</p>	<p>Інтегрувати в освітній процес знання про основні історичні етапи становлення України як держави та особливості розвитку української культури; усвідомлено формувати у здобувачів розуміння цінності незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України, громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина; цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва ПРН-01; здійснювати під час виконання професійних обов'язків усну і письмову комунікацію державною мовою ПРН-02.</p>	<p>Словесний метод (лекція, дискусія); практичний метод (практичні заняття, реферативна робота); наочний метод (ілюстрація, демонстрація, відео); робота з навчально-методичною літературою; інтерактивні методи (мозковий штурм, робота у групах) самостійна робота.</p>	<p>Вхідний (бесіда). Поточний контроль (письмові роботи у формі рефератів, презентацій, доповідей); усне опитування; письмове опитування (тестування, розв'язання задач, відповіді на питання) Вирішення компетентісно-орієнтованих практичних завдань; поточні та контрольні тестування; Підсумковий контроль (екзамен)</p>

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	усього	Денна форма			Заочна форма			
		зокрема			усього	зокрема		
	л	пр	с.р.			л	пр	с.р.
Розділ 1. Теоретичні основи, витоки та передумови формування української культури та історії	32	16	16	---	----	6	---	---
Розділ 2. Історія української культури XIX-XXI ст.	32	16	16	---	---	---	6	---
Розділ 3. Історія та культура Південно-Східної України	86	---	---	86	---	---	---	138
Усього годин	150	32	32	86	150	6	6	138

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Проблемне поле історії культури	4	2
2	Історія української культури як наука	4	2
3	Історія культури у структурі суміжних дисциплін	2	2
4	Антична культура – колыска європейської культури	4	---
5	Історичні умови виникнення та джерела формування української культури	2	---
6	Особливості культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	4	---
7	Культурні традиції українського ренесансу (XIV - I пол. XVII ст.)	4	---
8	Українська культура кінця XIX – початку XX століття: українська література і театр кінця XIX – початку XX ст.	4	---
9	Основні тенденції розвитку музичної культури кінця XIX – початку XX століття	4	---

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Поняття культури	4	2

2	Регіональна типологія світової культури	4	2
3	Духовна культура України в умовах нової соціальної реальності	2	2
4	Традиції і сучасність: українська культура у ХХ столітті	4	---
5	Джерела української культури	4	---
6	Культура Галицько-Волинського князівства	2	---
7	Український ренесанс (XV-перша половина XVII ст.)	4	---
8	Духовна культура українського народу другої половини XVII-кінця XVIII ст.	4	---
9	Українська культура кінця XVIII-початку ХХ ст. Національно-культурне відродження	4	---

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Археологічні культури Південно-Східної України доби палеоліту – бронзи. Культура Південно-Східної України скіфо-сарматського часу.	20	---
2	Культура слов'янського населення південно-східних українських земель Київської Русі. Культура населення Південно-Східної України у складі Золотої Орди та Кримського ханства.	20	---
3	Культура Південно-Східної України періоду козацької колонізації краю (XV – XVIII ст.). Особливості процесу національно-культурного відродження XIX ст. у Південно-Східній Україні.	20	100
4	Донецька складова української культури в ХХ ст.	26	38

5. Критерії оцінювання результатів навчання

За накопичувальною 100 - бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90–100 балів	відмінно	зараховано
89–75 балів	добре	
60–74 балів	задовільно	
26–59 балів	незадовільно	не зараховано
0–25 балів	неприйнятно	

6. Засоби діагностики результатів навчання

1) усні опитування на практичних заняттях – індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда (оцінюється рівень розуміння здобувачем теоретичного матеріалу, вміння формулювати запитання до теми та давати на нього відповідь, якість підготовки домашнього завдання);

2) перевірка виконання завдань практичної роботи – звіт, письмове тестування; вирішення проблемних задач; в тому числі перевірка вміння аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення практичних завдань; перевірка результатів виконання завдань для самостійної роботи.

3) екзамен, який містить такі завдання: підготовка відповіді на три теоретичних запитання.

Питання до екзамену:

1. Виникнення й історична еволюція, поглядів на культуру в європейській культурологічній думці.

2. Сучасне розуміння категорії «культура» її сутність, функції та структура.

3. Поняття світової та національної культури.

4. Культура і сучасна цивілізація.

5. Предмет і завдання історії української культури.

6. Дослов'янська культурна традиція на теренах України: трипільська культура.

7. Дослов'янська культурна традиція на теренах України: скіфо-сарматська культура.

8. Дослов'янська культурна традиція на теренах України: антична культура.

9. Дослов'янська культурна традиція на теренах України: візантійська культура.

10. Культура східних слов'ян.

11. Християнізація – рушій нового культурного процесу Київської Русі.

12. Українська культура в контексті світової культури.

13. Архітектура, живопис, прикладне мистецтво, музика Київської Русі.

14. Література, літописання, писемність та освіта, фольклор Київської Русі.

15. Суть і характерні особливості регіонального підходу до типології світової культури.
16. Характерні риси європейського культурного регіону.
17. Характерні риси далекосхідного культурного регіону.
18. Характерні риси індійського культурного регіону.
19. Характерні риси арабо-мусульманського культурного регіону.
20. Характерні риси тропічноафриканського культурного регіону.
21. Характерні риси латиноамериканського культурного регіону.
22. Соціально-історичні умови розвитку культури Галицько-Волинської Русі та її характерні риси.
23. Ремесла, декоративне та ужиткове мистецтво Галицько-Волинської Русі.
24. Архітектура, скульптура і малярство Галицько-Волинської Русі.
25. Освіта і письменство Галицько-Волинської Русі .
26. Олельковицький ренесанс (XV-перша половина XVII ст.).
27. Ранній гуманізм в Україні (XV-перша половина XVII ст.).
28. Діяльність культурно-освітніх осередків (XV-перша половина XVII ст.).
29. Братський рух і полемічна література (XV-перша половина XVII ст.).
30. Архітектура й образотворче мистецтво українського ренесансу (XV- перша половина XVII ст.).
31. Музика і театр українського ренесансу (XV - перша половина XVII ст.).
32. Історичні умови культурного життя українського народу другої половини XVII - кінця XVIII ст.
33. Феномен козацької культури.
34. Освіта і наука українського народу другої половини XVII - кінця XVIII ст. Культурно-просвітницька діяльність Києво-Могилянської академії.
35. Особливості барокової літератури: національна специфіка. Роль творчої спадщини Г.С. Сковороди у становленні та розвитку вітчизняної культури.
36. Театральне мистецтво і музична культура українського народу другої половини XVII - кінця XVIII ст.
37. Архітектура, образотворче, декоративне та ужиткове мистецтво українського народу другої половини XVII - кінця XVIII ст.
38. Суспільно-політичні й історичні передумови розвитку української культури кінця XVIII – початку XX ст.

39. Генезис та періодизація національно-культурного відродження в Україні наприкінці XVIII-початку XX ст.
40. Дворянський період національно-культурного відродження та його особливості.
41. Народницький період національно-культурного відродження.
42. Модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси.
43. Національно-культурне відродження у Галичині кінця XVIII – початку XX ст.
44. Мистецтво і звичаєвість – рівновеликі частини культури народу XX ст. (перша половина).
45. Культурні явища початку XX ст.
46. Особливості національно-культурного відродження XX ст. (перша половина).
47. Українізація як природне явище і політичне гасло.
48. Катастрофа української культури в добу «соцреалізму».
49. Діячі української культури в еміграції.
50. Риси нової соціокультурної дійсності (на межі XXI ст.).
51. Проблема типології української національної культури.

7. Рекомендована література

Основна:

1. Воронова Н. С., Гаврілова Л. Г. Українська культура кінця XIX – початку XX століття: навч. посіб. для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 2019. 199 с.
2. Бойко О.Д. Історія України: підручник. 7-е видання. Київ: Альма-Матер, 2018. 662 с.
3. Воронова Н. С. Історія української культури (інструктивно-методичні матеріали до практичних занять): методичний посібник. Слов'янськ: ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”, 2018. 40 с.
4. Воронова Н., Гаврілова Л. Мультимедійні навчальні засоби в підготовці майбутніх культурологів: навчально-методичний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 2018. 103 с.
5. Культура Південно-Східної України. Курс лекцій: підручник / Донбаський державний педагогічний університет; уклад. Н.М. Шалашна. - Слов'янськ: ДДПУ, 2018. - 146 с.

6. Шалашна Н.М., Проскурін В.М., Баклашова Т.М. Історія України. Курс лекцій. Частина I (від початків національної історії до кінця XIX століття): підручник. Слов'янськ: ДДПУ, 2018. 137 с.
7. Руденко, Р. Г. Нариси соціально-економічної історії України (XIX – початок XX століття): монографія. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. 282с.

Допоміжна:

1. Федака, С. Д. Українські землі у середні віки (860–1569): монографія. – Ужгород: ТІМРАНИ, 2019. 384 с.
2. Воронова Н.С. Професійна етика та естетика: навчальний посібник для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей. Краматорськ: "Друкарський дім", 2021. 104 с.
3. Воронова Н. Система формування професійної компетентності майбутніх культурологів засобами цифрових технологій: монографія. Краматорськ: Друкарський дім, 2019. 448 с.
4. Воронова Н.С. Професійна етика та естетика (інструктивно-методичні матеріали до практичних занять): навчально-методичний посібник для підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти всіх спеціальностей. Краматорськ: "Друкарський дім", 2021. 60 с.
5. Воронова Н.С. Професійна етика та естетика (дидактичне забезпечення самостійної роботи): навчально-методичний посібник для підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти всіх спеціальностей. Краматорськ: "Друкарський дім", 2021. 54 с.
6. Воронова Н. С. Естетична культура методиста культурно-освітнього закладу (інструктивно-методичні матеріали до практичних занять): методичний посібник. Слов'янськ: ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”, 2018. 20 с.
7. Воронова Н. С. Організація навчально-виховної роботи культурно-освітнього закладу (інструктивно-методичні матеріали до практичних занять): методичний посібник. Слов'янськ: ДВНЗ „Донбаський державний педагогічний університет”, 2018. 24 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Воронова Н. С., Гаврілова Л. Г. Українська культура кінця XIX – початку XX століття: цифровий освітній ресурс для студентів вищих педагогічних навчальних закладів [Електронний ресурс]. Систем. вимоги : CPU 2000Mhz; 1024Mb RAM; 1,5 Gb HDD: MS Windows XP, Vista (32/64), Windows 7 (32/64-bit). Режим доступу : <http://ukr-music.paradox.dn.ua/>.
2. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч. посібник. / За ред. проф. А. Яртия та проф. В. Мельника: <https://studfile.net/preview/1852748/>

3. Українська та зарубіжна культура: навч. посібник / М.М. Закович. Режим доступу: <http://ellib.org.ua/>
4. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник. - Київ: Центр учбової літератури, 2010. - 584 с. Режим доступу: <http://megalib.com.ua>
5. Українська та зарубіжна культура. Режим доступу: <https://www.kazedu.kz/>
6. Інститут історії України НАН <http://history.org.ua>
7. Український Інститут національної пам'яті <http://memory.gov.ua>
8. Голодомор 1932-1933 рр. <http://golodomor.org.ua/>
9. Віртуальний музей ГУЛАГ(у) <http://www.gulag-museum.org.ua>
10. Український центр вивчення Голокосту <http://holocaust.kiev.ua>
11. Електронна бібліотека "Культура України" <https://elib.nlu.org.ua/>

8. Посилання на дистанційний курс

Викладачем розроблено дистанційний курс «ІУКультури» на платформі дистанційного навчання ДВНЗ «ДДПУ» **Moodle**. Курс містить тексти лекцій, презентації до лекцій, практичні завдання, приклади їх виконання, тематику проєктів, модуль самостійної роботи, тестовий контроль. Із викладачем можна зв'язатися он-лайн за допомогою ресурсу «Консультації», відповідно часу розкладу занять та прослухати лекцію, отримати пояснення та інструкції. На дистанційний курс перейдіть за посиланням: <http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/mod/assign/view.php?id=28709>

Викладач може варіювати теми програми в залежності від специфіки факультету, спеціальності та спеціалізації, також, враховуючи якість підготовки та кількість студентів. Програма може змінюватися у відповідності до поточних рекомендацій методичної ради ДДПУ, МОНУ.